

ΑΘΗΝΑΪΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΜΕΤΑ ΒΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΩΝ.

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΑΡΟΜΗ

ΠΡΟΠΑΗΡΩΤΕΑ

ΕΚΑΤΟΝ ΦΥΛΛΟΝ

ΤΙΜΑΤΑΙ

Εν Ελλάδι. Δελφ. 3.— ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΔΙΣ
Εν τῇ Ἀλλοδαπῇ. Δελφ. 3,50.

ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ Ἀσπιδων. 15
261—Γραφείον ἐδ. Ἑρμοῦ—261

Ἡ μεταβολὴ εἶναι γεγραμμένη ἐπὶ παντός μέρους τοῦ ἀνθρωπίνου βίου. Ἡ μεταβολὴ αὐτὴ εἶναι τῆς μᾶλλον ἀντιφατικῆς καὶ καταπληκτικῆς φύσεως, ἥς δὲ ἐχομεν καθ' ἑκάστην παραδείγματα. Ὁ ἀνθρώπος, ὁ γεννηθεὶς ἐν πενίᾳ ἀποθνῆσκει ἐν κατοχῇ τῶν ἀγρῶν ἐφ' ὧν κατὰ τὴν νεαρὰν ἡλικίαν ἐκέρδαινε τὰ πρὸς τὸ ζῆν διὰ τοῦ ὑδρώτος τοῦ προσώπου του. Ὁ κληρονομικὸς κυρίως ἀπείρων γαιῶν ζῇ, ὅπως τὰς βλέπει, ὡς διαλυομένας ὀπτασίας, ἀφανιζομένας ἐκώπιον τῶν ὀφθαλμῶν του, ἐκπατρίζεται δὲ ὅπως τελευτήσῃ τὸν βίον αὐτοῦ ἰσως ἐν ἀσωτείᾳ καὶ κραυγῇ. Ὁ ἐπιμελής καὶ εὐπορὸς ἐμπόρος, ὅστις περιέμενε δύναν βίου ἡσρόν καὶ καθαρὰν, βλέπει τὸ χρῆμα τῆς φιλοπονίας τοῦ κατασυντριβόμενον ἀπέναντι ἐμπορικοῦ τινος σάλου· ἀντὶ δὲ ὅ ἀπολαύσῃ τοῦ καρποῦ τῶν πόνων του, πρέπει νὰ τελειώσῃ τὰς ἡμέρας του συντέλων ἰσως νὰ πλουτίσῃ ἐκείνους παρ' ὧν κατέστράφη. Ὁ πατὴρ ἀγαθῆς οἰκογενείας, ἐφ' ἧς ἐδαπάνησε χρόνον καὶ ἐργασίαν καὶ χρῆμα—ἦν προσεδόκα ἐν τῇ ματαιοφροσύνῃ του νὰ γίνῃ ὁ εἰδωτὴς ἐν δόξῃ οἴκου, καὶ νὰ μεταδώσῃ εἰς ἀπώτεράς γενεὰς τὰ ὄντομα καὶ τὰς ἀρετὰς τῆς προγονικῆς ἀρχαιότητος, ζῇ ὅπως φέρῃ ἐν ἑαστέον τῶν μελῶν αὐτῆς εἰς τὸν τάφον. Ἰσαυτὰ εἶναι τινὰ ἐκ τῶν παραδειγμάτων τῶν περιπετειῶν τοῦ βίου.

Ἀλλὰ διὰ τὸν χριστιανὸν δὲν εἶναι μόνῃ σκέπη ὁ ἀστερόεις οὐρανός, ἀλλὰ τὸ λαμπρόν κυανοῦν τόξον τοῦ παραδείσου, ἐνθα ὁ ἥλιος τῆς δικαιοσύνης ἀείποτε λαμπρεῖ. Ἐνθα ὁ καμ-

πρὸς καὶ πρωϊνὸς ἀστὴρ πάντοτε σπείλθει, κατὰ τὸν ὅποιον νέφη δὲν σκοτίζουσιν οὐδὲ τρικυμῖαι ταραττουσιν. Οὗτος ὀφείλει νὰ πράττῃ ἡ επομένως συμφώνως πρὸς τὸ προσδοκώμενον παρ' αὐτοῦ ἀγαθόν.

Ἡ νῆσος Χίος

Ἡ νῆσος Χίος, ἡ τοσούτω σκληρῶς ἐπ' ἐσχάτων ὑπὸ τοῦ σεισμοῦ δοκιμασθεῖσα, εἶναι μία τῶν σημαντικωτέρων νήσων τοῦ Αἰγαίου Πελάγους κειμένη ΜΔ τῆς Σούρνης, ἥς ἀπέχει 20 μίλια, καὶ πρὸς βορρᾶν τῆς Λέσβου, ἐγγύτατα δὲ τῆς δυτικῆς παραλίας τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἥς χωρίζεται διὰ στενωτάτου πορθμοῦ. Κατωκίθη τὸ πρῶτον ὑπὸ Πελασγῶν καὶ Καρῶν καὶ εἶτα ὑπὸ ἀποίκων ἐκ Κρήτης καὶ Εὐβοίας. Τὸ πάλαι ἐκαλεῖτο Ὀφιοῦσα, Πιτυοῦσα, Αἰθάλη, ἀλλ' ἀπὸ τῆς θῆς π. Χ. ἐκατόνταστηρος ἐπεκράτησε τὸ ὄνομα Χίος καὶ ὑπ' αὐτὸ ἀναφέρεται ὑπὸ τῶν διαφόρων συγγραφέων καὶ ἱστορικών. Ἀντεποιεῖτο τῆς δόξης ὅτι ἦν γενέτειρα τοῦ Ὀμήρου, εἶναι δὲ πατρίς τοῦ τραγικοῦ ποιητοῦ Ἴωνος, τοῦ ἱστορικοῦ Θεοπόμπου, τοῦ φιλοσόφου Μητροδώρου καὶ πολλῶν διακεκριμένων ἀνδρῶν. Ὡς ἐκ τῆς θῆσώς αὐτῇ, ἡ Χίος ἐνωρὶς ἐκτίσαστο ἀξιόμαχον ναυτικὴν δύναμιν, ὅτε δὲ ὁ Ξέρξης ἐξεστράτευσεν κατὰ τῆς Ἑλλάδος, ἡ νῆσος αὕτη, φόβῳ συσχεθεῖσα, ἐχόρηγησεν αὐτῷ εἰκοσι τριήρεις. Ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐν Σαλαμίνι ἀσυχρὰν ἦταν τοῦ Μεγάλου Βασιλέως ἡ Χίος ἀποτιναχθεῖσα τὸν περσικὸν ζυγόν, συνέμαχισεν τοῖς Ἀθηναίοις, οἷς καὶ διετέλει συμμαχοῦσα ἐν τῷ Πελοποννησιακῷ πολέμῳ. Μετὰ τὴν ἐν Αἰγῷ Πόταμῳ καταστροφὴν ἡ Χίος ὑπέκυψεν εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους καὶ μετ' αὐτοὺς εἰς τοὺς Μακεδόνας, ὅτε δὲ ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος ἐξεμέτρησε τὸ

ζην και οι στρατηγοί αμύνοντες περι τῆς κληρονομίας τοῦ ἀχανοῦς κράτους, ὅπερ εἶχε δημιουργήσῃ ἡ μεγαλοσύνη τοῦ βασιμονίου ἐκείνου ἀνδρός, ἡ Χίος, μετα πολλὰς περιπέτειας, ἐκλήρωθη τοῖς βασιλεῦσι τῆς Περγάμου, παρ' ὧν ἐκυβερνᾶτο δι' ἀρμοστοῦ τηρούσα οὐχ ἦσαν τοῦ ἰδίου νόμου, καὶ θεσμοῦ. Ὅτε δὲ ὁ τῆς Μακεδονίας βασιλεὺς Φίλιππος ἐπολέμει τοὺς Ῥωμαίους, ἡ Χίος συνεμάχησεν αὐτοῖς, ἀλλὰ βραχύτερον κηρυχθεῖσα ὑπὲρ τοῦ Μηθριδάτου, τοῦ δὲ βασιλέως τούτου τοῦ Πόντου τέλει καταστραφέντος, προσηρτήθη ταῖς Ῥωμαϊκαῖς κτήσεσιν, ἀπλῇ Ῥωμαϊκῇ ἐπαρχίᾳ κατασταθεῖσα.

Ἐπὶ τῶν σταυροφορικῶν χρόνων ἡ Χίος ἐκυριεύθη ὑπὸ τῶν Γενουησίων, ἀλλ' οὐ μετὰ πολὺ ἀνεκτήθη ὑπὸ τῶν αὐτοκρατόρων τοῦ Βυζαντίου, οἵτινες αὖθις ἀπώλεσαν αὐτὴν πολιορκηθεῖσαν καὶ κυριευθεῖσαν ὑπὸ τῶν Βενετῶν, οἵτινες ἐκράτησαν αὐτῆς μέχρι τοῦ 1694 ὅτε ὀριστικῶς κατέλαβον καὶ ἄχρι τοῦδε κατέχουσιν αὐτὴν οἱ Τούρκοι. Ἐπὶ τῆς ἐθνικῆς ἐξεγέρσεως τοῦ 1821, ὅτε ἡ κραυγὴ τῆς ἐλευθερίας διέδραμε σύμπασαν τὴν Ἀνατολὴν, ἡ Χίος ἀπεπειράθη νὰ ἀποτινάξῃ τὸν μισητὸν ζυγόν, ἀλλ' ἀποτυχόντος τοῦ κινήματος, ἐξώρμησεν κατ' αὐτῆς αἱ ἄγριαι ὀρδαὶ τῶν βαρβάρων καὶ τὴν τέως εὐανθοῦσαν νήσον μετέβαλον εἰς κοιλάδα κλαυθμῶνος. Ἐκατὸν καὶ τριάκοντα χιλιάδας κατοίκων ἤριθμει τότε ἡ Χίος, δὲν ὑπελείφθησαν δὲ μετὰ τὴν καταστροφὴν ἢ 2 μόνον χιλιάδες. Πάντες οἱ λοιποὶ ἢ διεπεράσθησαν ἐν στόματι μαχαίρας ἢ ἐξηνδραποδίσθησαν. Ολίγοι κατῴρθησαν νὰ διασωθῶσι φεύγοντες τὴν μάχαιραν τοῦ ἀπηνόου δημίου! Τὰ γυναικόπαιδα κατὰ σωροὺς ἐπωλοῦντο ἐν ταῖς ἀγοραῖς τῆς Κωνσταντινουπόλεως, Σμύρνης καὶ ἄλλων τουρκικῶν πόλεων. Ἡ ἐρήμωσις ἦτο πλήρης καὶ δεινὴ ἡ καταστροφὴ!

Μετὰ τὴν ἀνακλήρῃν τῆς Ἑλλάδος ὡς βασιλείου καὶ τὴν ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἐπελθοῦσαν ἡσυχίαν, πολλοὶ τῶν τὴν καταστροφὴν διαφυγόντων Χίων ἐπανεκάμψαν εἰς τὴν ἑαυτῶν πατρίδα καὶ δι' ἐπιμελείας συντόνου καὶ φιλοπονίας ἀκαμάτου ἤρξαντο ἐπαναρθοῦντες τὰς ζημίας καὶ καταστροφάς. Κατὰ τοὺς τελευταίους τούτους χρόνους ἡ Χίος ἦν εὐτυχὴς καὶ εὐδαίμων πλουτοῦσα ποικίλων προϊόντων καὶ ναυτιλίας. Ὁ πληθυσμὸς αὐτῆς ἀνῆρχετο εἰς 65 χιλιάδας ψυχῶν, ἦν δὲ ἔδρα τῆς Νομαρχίας τοῦ Ὀθωμανικοῦ Ἀρχιεπαρχοῦ. Τὰ ἐκπαιδευτικὰ αὐτῆς καθιδρύματα ἤνθουν ὑπὸ πᾶσαν ἐποψίν· τὸ γυμνάσιον αὐτῆς, ἀμιλλώμενον πρὸς τὰ κάλλιστα τῶν ἐν Ἑλλάδι, ἦν φωταυγὴς πυρὸς, δαψιλῇ διαχέων τὰ φῶτα τῆς ἑλληνικῆς γνώσεως καὶ σοφίας εἰς τὴν ἀντίπεραν Ἀσίαν. Συνελόντι αἰσίον προοιωνίζετο τὸ μέλλον τῆς νήσου ἢ φιλοπονία τῶν κατοίκων καὶ ἡ φιλοπατρία τῶν ἀπανταχοῦ γῆς διασπαρμένων τέκνων αὐτῆς προσεπάθουν νὰ καταστήσωσι τὴν Χίον

περιφανῇ ἔδραν τοῦ ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ πολιτισμοῦ. Ἀλλ' ἄλλαι μὲν βουλαι ἀνθρώπων, ἀλλὰ δὲ σεισμὸς ἐκέλευσε.

Β.

Ἀποφασὶς καὶ ἀπαισιος ἀνέτειλεν ἡ ἡμετέρα τῆς 22 παρελθόντος Μαρτίου ἐν Χίῳ. Ὅλιγα δευτερόλεπτα ἤρκεσαν νὰ μεταβάλωσιν εἰς ἀμορφὸν σωρὸν ἐρείπων τὴν τέως καλλίμορφον νήσον, χιλιάδας ἀνθρωπίνων ὑπάρξεων νὰ καταθάψωσιν ὑπὸ τὰ ἐρείπια καὶ σύμπαντας τοὺς κατοίκους νὰ βυθίσωσιν εἰς ἀπόγνωσιν. Φοβερὰ ὄντως καὶ φρικώδη τὰ ἀποτελέσματα τοῦ καταστρεπτικοῦ στοιχείου! Ὁ ἐν Χίῳ σεισμὸς συνέχεται ἀναμφιδόλως τοῖς σειμοῖς, οἵτινες, οὐ προ πολλοῦ δεινὰς ἐπήνεγκον καταστροφὰς ἐν Ἀγρῳ καὶ Ἰσχίᾳ, καθίσταται δὲ δῆλον ὅτι ἡ ἀνατολικὴ λεκάνη τῆς Μεσογείου διέρχεται τὰς ἡφαιστιώδεις ἐκείνας περιόδους, ὥς ἡ γεωλογικὴ ἐπιστήμη καλεῖ σεισμικὰς. Ἡ γνώσις περὶ τῆς φύσεως καὶ τῶν αἰτίων τῶν ὑποχθονίων τούτων ἐκρήξεων δὲν εἶναι εἰσέτι καλῶς ἐξηκριθωμένη, οὐχ ἦσαν δύο τινὰ φαίνονται βέβαια. Πρῶτον ὅτι ὑπάρχουσι θέσεις τινὲς ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, ἐνθα αἱ γῆναι διακυμάνσεις συμβαίνουν συγχρότον ἢ ἀλλαχού καὶ δεύτερον ὅτι, ὅταν ἐπέρχονται αὗται, δὲν εἶναι μεμονωμένοι, ἀλλὰ κατὰ διαθέσιν τινὰ συνεχεῖς. Καθὼς ἐν ταῖς Δυτικαῖς Ἰνδαίαις αἱ καταστροφαὶ προέρχονται ἐκ τρικυμιῶν οὕτω ὁ σεισμὸς φαίνεται ἀνήκων ταῖς χώραις τοῦ Ἀνατολικοῦ Ἀρχιεπαρχοῦ καὶ τῶν παραλίων τῆς Μεσογείου θαλάσσης. Ὁ σεισμὸς συνήθως ἐν Εὐρώπῃ δὲν ἐπιφέρει μεγάλας καταστροφὰς, οἷας ἐν Περσῇ καὶ τῷ Εἰρηνικῷ Ὀκεανῷ ἐνθα χώραι μεγάλας καταστρέφονται καὶ ἄρδην καταβυθίζονται ὑπὸ τοῦ σεισμοῦ, οὐχ ἦσαν καὶ ἐνταῦθα πολλάκις ἐξεδήλωσε τὴν καταστρεπτικὴν αὐτοῦ ἐνέργειαν. Ἡ Μικρὰ Ἀσία πολλάκις ἐδοκιμάσθη ὑπὸ τοῦ καταστρεπτικοῦ στοιχείου, ἕκαστος δὲ δύναται νὰ ἀναπολήσῃ τὴν πλήρη κατερείπωσιν δώδεκα μεγάλων πόλεων τῆς Μικρασιατικῆς χώρας ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Τιβερίου, 47 μ. Χ. καὶ 770 ἀπὸ κτίσεως Ῥώμης, ὅτε αἱ Σάρδεες καὶ ἐνδεκα γειτνιάζουσαι πόλεις κατήδαφίσθησαν ἐν μιᾷ στιγμῇ. Ὁ Τάκιτος ἀναφέρων περὶ τοῦ σεισμοῦ τούτου λέγει ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἱστάμενοι ἐν ὑπαίθρῳ κατεπίνοντο ὑπὸ τῶν διίσταμένων γαιῶν καὶ ὅτι ὅρη ὑπερμεγέθη κατεκρήσαντο τὰ δὲ πρῶτα ὄμαλὰ ἐφάνησαν κατόπιν ἀπόκρημα καὶ πῦρ ἐξέλαμψεν. Δεινὴν ἐπίσης ὑπέστη καταστροφὴν καὶ μία τῶν μεγάλων νήσων τῆς Μικρασίας, ἡ Λέσβος, τῷ 1867, ὅτε ἡ πρωτεύουσα καὶ πολλοὶ κῶμαι κατέπεσαν εἰς ἐρείπια καὶ χίλιοι ἄνθρωποι ἀπολέσθησαν.

Ἀλλὰ φοβερὰ καὶ φρικώδης ἦν καὶ ἡ καταστροφὴ ἡ ἐπὶ τῆς δυσμοῖρου Χίου ἐπήνεγκεν ὁ τῆς 22 Μαρτίου σεισμὸς. Ἐκ τῶν 66 αὐτῆς χωρίων ὀλίγιστα διέφυγον τὴν καταστροφὴν· τὰ λοιπὰ

κατέπεσαν εἰς ἐρείπια. Πολλοὶ ἐτάφησαν ὑπὸ τὰ ἐρείπια, ἔτεροι ἀνορυχθέντες, ἐτάφησαν ἐντὸς τάφων ἄλλοι ἐντὸς περιβολίων καὶ τινες κεύνται ἴσως ἐπὶ ἄταφοι! Ἐπειδὴ οὐδεὶς κατάλογος ἐνταφιάσεων ἐτηρήθη ἡ στατιστικὴ εἶναι ἀδύνατος φαίνεται ὅμως ὅτι νεκροὶ, πληγόμενοι ἢ ἐλλειπόντες ὑπερβαίνουναι τὰς 10 χιλιάδας ψυχῶν! Ἡ καταστροφή εἶναι μεγάλη καὶ φοβερά, ἀμφιβάλλομεν δὲ εἰς ἡδυνήθησαν ἀκριβῶς νὰ περιγραφῶσιν αἱ ἄχρι τοῦδε δημοσιευθεῖσαι ἐκθέσεις. Ἀλλ', ὡς ὀρθῶς παρητήρητέ τις, ἡ καταστροφή ὑπερβαίνει πᾶσαν ἔννοιαν καὶ εἶναι ἀνεπίδεκτος περιγραφῆς.

Εὐτυχῶς ἐνώπιον τοῦ φοβεροῦ τούτου δυστυχήματος οὐδεμία φιλάνθρωπος καρδιά ἔμεινεν ἀνάλγητος. Πάντες πάσης θρησκείας ἄνθρωποι κατενύγησαν μαθόντες τὴν συμφορὰν, ἐξ ἧς ἀπέθανον μὲν πολλοὶ, πλείστοι δὲ διατελοῦσι ἔρμαιο ὄντες ἀπογνώσεως. Ἡ εὐσπλαγχνία δὲν ἔμεινεν ἀδρανὴς ἀπέναντι τῆς ἐρημώσεως ταύτης καὶ οὐδεμία γενναία καρδιά ὑπῆρξε μὴ συντριβείσα εἰς τὸ θέλημα τῶν ἀτυχῶν Χίων, οἵτινες ἐν μιᾷ στιγμή ἀπώλεσαν, ὡς εἶπεν, καὶ αὐτὸ τὸ ἔδαφος, τὸ φίλτατον καὶ πολυτιμώτερον τῷ ἀνθρώπῳ χρῆμα. Ἀλλ' αἱ ἀνάγκαι τῶν ἀτυχῶν κατοίκων εἰσι τόσῳ πολλαὶ καὶ μεγάλαι, ὥστε ἄνευ γενναίας συνδρομῆς ἐκ μέρους τῶν ἀπανταχοῦ τῆς γῆς φιλανθρώπων οἱ ἐπιζήσαντες θὰ πάθωσι σκληρῶς ἐκ τῶν κακουχιῶν καὶ ταλαιπωριῶν.

Ἡ «Ἀθηνᾶς» ὑψούσα τὴν φωνὴν αὐτῆς ἐπικαλεῖται ἐν ὀνόματι τῆς φιλανθρωπίας καὶ τῆς Χριστιανικῆς ἀγάπης τὴν ἐξακολούθησιν τῆς γενναίας ἀρωγῆς τῶν ἀπανταχοῦ φιλανθρώπων, ἐλπίζει δὲ ὅτι ἡ φωνὴ αὐτῆς πρόθυμον εὐρήσει ἡχώ παρὰ πάσαις ταῖς εὐκισθητοῖς καρδίαις.

Ἡ ΕΡΥΘΡΑΙΑ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ

Ἐκτὸς τῆς ἀτυχοῦς Χίου, οὐχ ἥττον ἐδοκιμάσθη ὑπὸ τοῦ σεισμοῦ καὶ ἡ ἀντίπεραν αὐτῆς Χερσονήσος κατὰ τὸ πλείστον ὑπὸ Ἑλλήνων οἰκουμένην. Τρεῖς δὲ ἰδίως τῆς Ἐρυθρίας Χερσονήσου κωμοπόλεις ἔπαθον δεινοτάτην καταστροφὴν καὶ ἐρήμωσιν. Ἡ Κρήνη ἢ Τσεσμέ, ἡ Κάτω Παναγία καὶ τὰ Ἀλάτσατα. Ἐκ τῶν 3000 οἰκίων τῆς Κρήνης, ὀλίγιστα μόνουσι νῦν ἄθικτοι, ἐκ τῶν 500 τῆς Κάτω Παναγίας αἱ ἡμίσεις κατέπεσαν εἰς ἐρείπια, ἐκ δὲ τῶν 2000 οἰκίων τῶν Ἀλατσάτων, αἱ μὲν κατέρρευσαν, αἱ δὲ διεσπάρησαν, ὀλίγαι δὲ τινες, καίπερ φαίνονται περισσώδεις, φέρουσιν οὐχ ἥττον ἐσωτερικῶς σημεῖα τῆς καταστροφῆς. Τὰ θύματα εἰσὶν ἐνταῦθα εὐτυχῶς ὀλίγιστα, οἱ δὲ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον βαρέως μεμολαπισμένοι ἀριθμοῦνται εἰς 400. Ὁ πληθυσμὸς ἀνερχόμενος ἐν συνόλῳ εἰς 40 χιλ. λαοῦ, κατὰ τὸ πλείστον ἀπὸ ῥων, ὑφίσταται νῦν παλλὰς στερήσεις καὶ κακουχίας. Πολλοὶ τῶν δυστυχῶν ταύτων διατελοῦσιν ἄστεργοι,

ἄσκηνοι, πειναλέοι καὶ γυμνητεύοντες. Ἀναγράφοντες τὴν ἀξιοδάκρυτον ταύτην κατάστασιν ἐπικαλούμεθα τὴν ἀρωγὴν χεῖρα τῶν ἀπανταχοῦ φιλανθρώπων ὑπὲρ τῶν δυστυχῶν τούτων ἀνθρώπων, οἵτινες ἐν μιᾷ στιγμή τὰ πάντα ἀπολέσαντες διατελοῦσιν ἤδη ἔρμαιο ἀπογνώσεως. Εἴθε ἡ φιλανθρωπία καὶ ἡ χριστιανικὴ ἀγάπη νὰ ἐλαφρύνῃ τὰς κακουχίας καὶ ταλαιπωρίας τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν τούτων.

Ἡ ΑΣΙΑ ΤΟΥ ΥΔΑΤΟΣ

Οὐδὲν εἶναι πλεονέκτερον συνδεδεμένον πρὸς τὴν ὑπαρξιν καὶ εὐημερίαν ἡμῶν ὅσον τὸ ὕδωρ καὶ ἡ γνῶσις τῶν ιδιοτήτων αὐτοῦ ἀποτελεῖ τὴν τροφήν καὶ εὐξίαν ἡμῶν· εἶναι ὁ καλλίτερος ἡμῶν φίλος, καὶ οὐχὶ σπανίως καθιστᾷ ἡμᾶς ἱκανοὺς νὰ ὑπερισχύωμεν κραταιοτέρων ἐχθρῶν. Διάφοροι περίεργοι διηγήσεις ἰδιαιτέρων τινῶν ὑδάτων ἀναφέρονται, τὰς ὁποίας, καίτοι θεωροῦνται μυθώδεις, ἀς ἐξετάσωμεν. Τὸ ὕδωρ τῆς Στυγὸς, τὸ ὁποῖον ὡς λέγεται ἐπέφερε τὸν θάνατον Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου, ὑποτίθεται ὅτι περιεῖχε ἀέριον τι δηλητηριώδες. Πηγὴ τοῦ εἶδους τούτου ἀναφέρεται ὡς ἀνακαλυφθεῖσα ἐν Πρωσίᾳ, ἀλλ' ἐκλείσθη ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν τῇ διαταγῇ τῆς κυβερνήσεως. Ποταμὸς τις ἐν Ἡπείρῳ ἀναφέρεται ὅτι σβύνει οἰανδήποτε ἀναμμένην λαμπάδα καὶ ἀνάπτει τοιαύτην ἐσβεσμένην. Ὑδατὰ τινα πινόμενα, προξενοῦσι παραφροσύνην, ἄλλα μέθην, καὶ τινα θάνατον. Ὁ ποταμὸς Σέλαρος ἐλέγετο, ὅτι ἐν ὀλίγαις ὥραις μετέτρεπε ρίζαν εἰς λίθον. Ὑπάρχει ἐπίσης ποταμὸς ἐν Ἀραβίᾳ οὗ τὸ ὕδωρ πινόμενον παρὰ τῶν προβάτων μετέτρεπε τὸ ἔριον αὐτῶν εἰς ἐρυθροῦν, καὶ ὁ Ἰώσηπος μνημονεύει ποταμοῦ ἐν Ἰουδαίᾳ ὅστις ῥέει ταχύς κατὰ τὰς ἐξ ἡμέρας τῆς ἐβδομάδος καὶ ἡρεμεῖ καὶ ἀναπαύεται τὴν Κυριακὴν.

Τὸ βρόχινον ὕδωρ εἶναι καθαρὸν σχεδὸν ὅσον καὶ τὸ ἀπεσταγμένον ὕδωρ ἀλλ' οἱ πίνοντες αὐτὸ κινδυνεύουσι νὰ πάθωσι ἀσθέστωσιν ἐν τοῖς ἐντοσθίοις αὐτῶν διότι ἡ βροχὴ ἢ ἐν ταῖς πόλεσι συναγομένη ἀποκτᾷ μικρὰν ποσότητα ἀσέστου ἐκ τῶν στεγῶν καὶ τοῦ ἀσβεστόματου τῶν οἰκιῶν. Ὁ Ἰπποκράτης ἐγίνωσκε τοῦτο, διότι ὁ πατήρ τῆς φυσικῆς ἀναφέρει ὅτι τὸ βρόχινον ὕδωρ πρέπει πάντοτε νὰ βράζεται καὶ νὰ διηλύζεται ὅταν συνάγεται ἐν ταῖς μεγαλοπόλεσιν. Λέγεται ὅτι αἱ πλίνθοι τραχύνοισι καὶ τὸ ἐλαφρότερον ὕδωρ καὶ διδόνουσιν αὐτῷ στυπτικὴν οὐσίαν. Τὸ ὕδωρ ἔχει ἐπιρροὴν καὶ ἐπὶ τῆς καλῆς ποιότητος τοῦ ἄρτου. Ὁ καλλίτερος καὶ λευκότερος ἄρτος γίνεται ἐκ τοῦ καλλιτέρου ὕδατος.

Τὸ καθαρὸν ὕδωρ εἶναι πολυτιμώτατον εἰς λεύκανσιν τοῦ κηροῦ καὶ εἰς κατασκευὴν τοῦ λευκοῦ χάρτου, διότι τὸ ὕδωρ τοῦτο ἔχει ἀνάγκην ὀλιγοτέρου κάλεως καὶ σάπωνος πρὸς καθαρισμόν καὶ λεύκανσιν τῶν ῥακῶν, ὁ δὲ χάρτης ὁ ἐξ ἐλαφροῦ ὕδατος κατασκευαζόμενος εἶναι στερεώτερος. Ἡ περίστασις αὕτη